

Kohtla-Järve Linnavalikogu
svetlana.kollo@kjl.lv.ee

Teie 17.12.2024

Meie 29.01.2025 nr 9.3-2/24/12880-3

**Vastuskiri Kohtla-Järve LV Svetlana
Kollo märgukirjale Kohtla-Järve
Lasteaed Pääsuke toitlustamise kohta**

Lugupeetud Svetlana Kollo

Terviseamet (edaspidi amet) sai Teie poolt edastatud märgukirja, milles juhtisite tähelepanu erinevatele kõrvalekalletele toitlustamise osas Kohtla-Järve Lasteaias Pääsuke (edaspidi lasteaed) asukoha aadressiga Keskallee 34, Järve linnaosa, Kohtla-Järve linn.

Kohtla-Järve Lasteaia Pääsuke põhimääruse (edaspidi põhimäärus), vastu võetud Kohtla-Järve Linnavalitsuse määrusega nr 20, § 3 lg 1 järgi on lasteaed Kohtla-Järve Linnavalitsuse hallatav asutus. Põhimääruse § 19 lg 7 punkti 3 järgi kontrollib tervishoiutöötaja laste toitlustamise vastavust valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud laste toitlustamise nõuetele.

Vastavalt eriseadusele on amet korrakaitseaduse (edaspidi KorS) § 6 lg 1 mõistes korrakaitseorgan, kes on riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus. Amet kontrollis 15.01.2025. a rahvatervise seaduse (edaspidi RTerS) § 15 lg 1 ja KorS § 27 alusel märgukirjas viidatud asjaolude väljaselgitamiseks ohukahtlusel põhineva järelevalve käigus lasteaias toitlustamisega seotud nõuete täitmist vastavalt sotsiaalministri 15.01.2008. a määruses nr 8 „Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ sätestatule.

Järelevalve käigus selgus järgmine:

- 1) Lasteasutuses valmistatud ja toiduga saadav kahe nädala keskmine toiduenergia kogus ANC Konsult programmiga arvatud:

Sõimerühm: 1055 kcal, so 95 kcal rohkem kui määrusega nr 8 sätestatud.

Aiarühmade keskmine: 1249 kcal, so 63 kcal vähem kui aiarühmade teoreetiline kalkuleeritud keskmine. Arvutuslikud andmed kehtivad ainult kontrollitud menüüde osas.

Määruse nr 8 nõuete kohaselt peab sõimerühmas toiduga saadav toiduenergia kogus olema 930 ± 30 kcal ja aiarühmade, võttes aluseks laste vanuselist koosseisu, teoreetiline kalkuleeritud keskmine toiduenergia kogus 1345 ± 33 kcal.

Järelevalvetoimingute ajal korrigeeriti lasteaias poolt ka ANC Konsult programmis sisestatud andmete kvaliteeti.

- 2) Lasteaia ANC Konsult programmiga arvatud sõimerühma valkude ja süsivesikute kogused ei ületa määruses nr 8 sätestatud 10 päeva keskmist ööpäevast lubatud kogust grammides, aga toit sisaldab rasvu 8 g rohkem. Aiarühmade valkude ja rasvade kogused grammides jäävad määruses nr 8 sätestatu piiresse, aga süsivesikuid on 18 g vähem kui määruses nr 8 sätestatud.

Uute toitumissoovituste kohaselt energiat andvate makrotoitainete soovitused kahe nädala keskmisena ööpäeva kohta:

Tervise Arengu Instituut, Eesti riiklikud toitumise, liikumise ja uneaja soovitused, Tabelraamat, Tallinn 2025 järgi rasvade osas üle 2 aastastel lastel ja täiskasvanutel, juhul kui toiduga saadud päevane energiakogus jääb alla soovitusliku miinimumi, tuleb vajaminev rasvade kogus välja arvutada päevasest soovituslikust miinimumenergiast lähtuvalt.

Süsivesikute, sh kiudained, soovitused kahe nädala keskmisena ööpäeva kohta üle 2 aastastel lastel ja täiskasvanutel on 45-60%E, aga eelistatult alates 50%E, kuna osadel inimestel võib kiudainete lagundamine jämesoole mikroorganismide ebasoodsa koosluse tõttu olla puudulik.

- 3) Lasteasutuse esindaja poolt esitatud teabe põhjal on lasteaia üks toitumise erivajadusega laps, kellel on laktoositalumatus. Varasemalt on lapsele toidu pakkumisel kasutatud laktoosivabu tooteid, aga käesoleval hetkel seda enam ei tehta väidetavalt kokkuleppel lapsevanemaga.

Määruse nr 8 § 5 lõige 8 sätestab, et tervislikel põhjustel teisiti toituva lapse toitlustamine korraldatakse tervishoiutöötaja soovitustest lähtudes ning koostöös lapsevanema ja lasteasutuse pidajaga. Lasteaia ja lapsevanema koostöö sõltub lapse vajadustest ja lasteaia võimalustest. On oluline, et lapsevanem ja lasteaed jõuaksid kokkuleppele, mis arvestab lapse huvidega. Siiski on oluline, et lasteaed või toitlustaja pakuksid võimaluse korral lapsele erivajadustele vastavat toitu ise. Sellisel juhul asendab lasteaed või toitlustaja vanema avalduse alusel tavamenüüs ebasobiva toiduaine lapsele sobivaga.

Lasteaiale on tehtud ettepanek lisada nädalamenüü juurde teave konkreetsetes roas sisalduva võimaliku allergiat või talumatust põhjustada võiva toidu koostisosa kohta juhul, kui seda ei ole võimalik koheselt tuvastada. Näiteks kui pudru koostises on piim, supi koostises on seller, toidu koostises on muna, aga selle lisamisest toidule ei ole võimalik aru saada toidu nime järgi jne. Käesoleval ajal on nädalamenüüs toidus toiduallergiat või -talumatust põhjustada võivad toidu koostisosad ning nende kohta saadava info asukoht kirjeldatud üldsõnaliselt. Selline teabe esitamine ei ole vastuolus toiduseadusega, aga võttes arvesse toidu serveerimise asukohta ja sellega kaasnevat teabe vajalikkust, soovitas amet seda täpsustada.

- 4) Lasteaia esindaja tunnistas kontrollimise ajal, et mõnikord on värskete puu- ja köögiviljade osakaal olnud väike, aga nad parandavad seda olukorda. Lasteasutuse traditsioonide kohaselt pakutakse iga päev lõunasöögiks nii praadi kui ka suppi, magustoitu ei pakuta.

Menüüs on käesolevaks ajaks hästi, et erinevate põhiroogade koostises kasutatakse erinevaid köögivilju, samuti on menüüs värsked köögiviljad salatitena või üksikuna (tomat, kurk, porgand) peaaegu kõikidel päevadel. Püütakse ka puuviljasid pakkuda vahepalana.

Pudru kõrvale pakutav toormoos valmistatakse kohapeal. Sisseostetud keediseid ei kasutata.

Määruse nr 8 § 5 lg 7 järgi köögivilju (välja arvatud kartul) tuleb pakkuda iga päev, sealhulgas kuumtöötlemata kujul vähemalt kaks korda nädalas ja värsked puuvilju vähemalt kolm korda nädalas.

- 5) Alates 30.12.2024 kuni 07.02.2025 menüüde läbivaatamisel ei tuvastatud, et lasteaia serveeritakse makarone rohkem kui määrusega nr 8 sätestatud. Koolieelse lasteasutuse esindaja sõnade kohaselt võis juhtuda olukord, kus serveeriti makaronitoitusid rohkem, enne pühasid. Seda põhjusel, et lasteaia viibis vähem lapsi, osad lapsevanemad ei andnud puudumisest teada. Lasteaed otsustas toidu raiskamise vältimiseks pakkuda lõunasöögiks serveeritud makarone ka ooteks.

- 6) Amet ei tuvastanud lasteaia menüüs 30.12.2024-31.01.2025 ajavahemikus magusate joogijogurtite pakkumist, samuti ei olnud kontrollimise päeval nimetatud tooteid lasteaia

köögi laos. Määruse nr 8 järgi ei ole nimetatud toote pakkumine otseselt keelatud. Magusa joogijogurti serveerimine on aga mittesoovitav, sest see võib sisaldada suurel hulgal lisatud suhkruid ja erinevaid lisaaineid (näiteks maitse- ja lõhnaained, toiduvärvid). Piimatoodetesse lisatud suhkur ja muud magustajad kuuluvad toitumissoovituste järgi toidugruppi “Maiustused, näksid ja muud organismile ebavajalikud toidud”, seetõttu tuleks lasteasutuses selliste toitude serveerimist vältida. Eelistada tuleks maitsestatamata jogurtit magustamata kujul marjade ja puuviljadega.

Täname Teid pöördumise ja oluliste teemade tõstatamise eest. Järelevalve käigus selgusid mõned kitsaskohad, mida on käesolevaks ajaks juba oluliselt parandatud. Toitlustamisel arvestusteks kasutatava programmi, ANC Konsult, andmete kvaliteeti parandati, köögivilja ja -salatite osakaalu serveeritavas toidus on tõstetud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marju Töldsepp
vaneminspektor (keskkonnatervis)
Ida regionaalosakond

Lisa: Riikliku järelevalvemenetluse menetlustoimingu protokoll Kohtla-Järve Lasteaed Pääsuke

Marju Töldsepp
/*58516457*//*marju.toldsepp@terviseamet.ee*/